
**Wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich
do Trybunału Konstytucyjnego w
sprawie zapisów ustawy „Prawo o
ustroju sądów powszechnych**

Warszawa, 6 maja 2008 r

„Kiedy nie karzemy ani nie potępiamy
sprawców zła, nie tyle chronimy ich
trywialny wiek starczy, ale usuwamy
fundamenty sprawiedliwości
przyszłych
pokoleń”

Aleksander Solżenicyn

**Uchwała Sądu Najwyższego z 20 grudnia 2007 r.
(IKZP 37/07)**

**Uchwała Sądu Najwyższego z 20 grudnia
2007 r. (IKZP 37/07)**

wpisana do księgi zasad prawa

**Uchwała Sądu Najwyższego z 20 grudnia 2007 r.
(IKZP 37/07)**

„Sądy orzekające w sprawach karnych o przestępstwa z dekretu Rady Państwa z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym (Dz.U.Nr.29, poz. 154) nie były zwolnione z obowiązku stosowania retroaktywnych przepisów karnych rangi ustawowej”

**Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych z
16 grudnia 1966 r.**

– ratyfikowany przez władze PRL 3 marca 1977 r.

„Nikt nie może być skazany za czyn lub zaniechanie, które w myśl prawa wewnętrznego lub międzynarodowego nie stanowiły przestępstwa w chwili ich popełnienia. Nie może być również zastosowana kara surowsza od tej, którą można było wymierzyć w chwili popełnienia przestępstwa. Jeżeli po popełnieniu przestępstwa ustanowiona zostanie przez ustawę kara łagodniejsza za takie przestępstwo, przestępca będzie miał prawo z tego korzystać”

**Opinia prof. W. Kuleszy o tezie odpowiedzi SN z 20.
12. 2007 r.**

**„Cytowane stwierdzenie oznacza, że nie
naruszali swej sędziowskiej powinności
także sędziowie wydający wyroki
skazujące oskarżonych o organizowanie w
dniu 13. 12. 1981. akcji strajkowych, w
proteście przeciwko wprowadzeniu stanu
wojennego”**

**Uchwała Sądu Najwyższego z 20 grudnia 2007 r.
(IKZP 37/07)**

„Ze względu na niezamieszczenie w Konstytucji PRL z 1952 r. zakazu tworzenia przepisów karnych z mocą wsteczną (zasady *lex retro non agit*) oraz brak mechanizmu prawnego umożliwiającego uruchamianie kontroli zgodności przepisów rangi ustawowej z Konstytucją lub z prawem międzynarodowym, a także ze względu na brak regulacji określającej miejsce umów międzynarodowych w krajowym porządku prawnym ”

„Pięć minut filozofii prawa” Gustaw Radbruch

„Istnieją takie zasady prawne, które silniejsze są od każdego przepisu prawnego i w konsekwencji ustawa, która jest z nimi sprzeczna, pozbawiona jest mocy obowiązującej. Zasady te określa się jako prawo natury lub prawo rozumu. Z pewnością niektóre z nich otoczone są wątpliwościami, ale z drugiej strony przez wieki wypracowano ich tak trwałe stan i skodyfikowano w Deklaracjach Praw Człowieka i Obywatela w oparciu o tak powszechne porozumienie, że w odniesieniu do niektórych z nich tylko z trudem można zachować sceptycyzm”

Fakty dotyczące dekretu Rady Państwa o stanie wojennym

- 12/13 grudnia 1981 r. Rada Państwa na podstawie art. 33 ust. 2 Konstytucji PRL wprowadziła stan wojenny na terytorium PRL
 - 14 grudnia 1981 r. dekret o stanie wojennym zostaje opublikowany w Dz. U. poz. 154 – organ publikacyjny jest datowany na 14 grudnia 1981 r.
 - 17 grudnia 1981 r. rozpoczęto druk przedmiotowego Dz. U., a ukończono 18 grudnia 1981 r.
 - 19 grudnia 1981 r. treść dekretu teoretycznie dociera do pierwszych adresatów, w praktyce do niektórych sądów dekret trafia dopiero na początku stycznia 1982 r.
-

Sędziowie orzekający na podstawie dekretu Rady

Państwa o stanie wojennym:

- Mieli świadomość, że stosują przepisy retroaktywne (naruszając tym samym zasadę *lex retro non agit*)
 - Wbrew zasadzie niezawisłości i niezależności sędziowskiej stawali się niejako współtwórcami „ustawowego bezprawia”
 - Wiedzieli, kiedy wszedł w życie dekret o stanie wojennym
 - Posiadali wiedzę – a przynajmniej jako sędziowie winni byli ją posiadać – na temat ratyfikacji przez Polskę Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych.
-

**W okresie od 13 grudnia 1981 r. do 22 lipca 1983 r.
sądy powszechne
za „przestępstwa polityczne” ukarały:**

1685 osób

**W okresie od 13 grudnia 1981 r. do 22 lipca 1983 r.
sądy powszechne na podstawie dekretu o stanie
wojennym skazały na kary:**

- do 3 lat pozbawienia wolności – 541 osób
 - na 3 lata pozbawienia wolności – 118 osób
 - powyżej 3 lat pozbawienia wolności, a poniżej 5 lat – 49 osób
 - na 5 lat – 5 osób
 - powyżej 5 lat, a poniżej 8 lat pozbawienia wolności – 8 osób
-

Sprzeczność w orzecznictwie Sądu Najwyższego

Sąd Najwyższy w wyrokach wydawanych w latach 90-tych zmieniał uprzednio wydane na podstawie dekretu o stanie wojennym wyroki skazujące za czyny popełnione w dniu 13.12.1981 r. i uniewinniał oskarżonych – **tzw. rehabilitacyjne orzecznictwo Sądu Najwyższego**

Sprzeczność w orzecznictwie Sądu Najwyższego

- **Podstawą do takich orzeczeń było:**
 - wejście w życie ustawy (dekretu) uzależnione jest od ogłoszenia jej w Dzienniku Ustaw. Inny sposób publikacji ustawy, np. za pomocą środków masowej informacji, nie jest wystarczający i nie może wywierać skutków prawnych
 - art. 15 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych obowiązywał także w stanie wojennym
-

„Prawo o ustroju sądów powszechnych” w rozumieniu z uchwały Sądu Najwyższego z 20 grudnia 2007 r.:

- **Narusza podstawowe standardy państwa prawa zapisane w Konstytucji RP:**
 - Art. 7. z którego wynika wprost ustrojowa zasada legalizmu nakładająca określone obowiązki zarówno na organy władzy publicznej stosujące prawo, jak i te, które je tworzą - obowiązkiem każdego organu władzy publicznej jest działanie na podstawie i w granicach prawa
 - Art. 42 ust. 1, wyrażającego zasadę, od wieków uznawaną także w polskim prawie karnym, że przestępstwem jest czyn zabroniony pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia. Nie można więc stosować odpowiedzialności karnej ani też wymierzać kary na podstawie ustawy wprowadzonej w życie już po popełnieniu przestępstwa.
-